

Innst. 72 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:171 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Solveig Horne, Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om å avgrense rett til kontantstøtte ut fra statsborgerskap

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at da kontantstøtten ble innført, mottok tre av fire 1- og 2-åringer slik støtte, men antallet mottakere av kontantstøtten har gått kraftig ned i takt med regjeringens nedprioritering av ordningen. En høy andel av dem som i dag mottar kontantstøtte, er foreldre med minoritetsbakgrunn.

Forslagsstillerne vil understreke at kontantstøtten er en viktig ordning for familiers valgfrihet, og at det er viktig å fornye denne ordningen.

Forslagsstillerne viser også til at kontantstøtten i seg selv kan virke integreringshemmende, og dermed undergraver barnehagens funksjon som integreringsarena for både barn og mødre.

Forslagsstillerne vil at samfunnet skal dra en grense for den videre bruken av denne kontantytelsen, for å styrke mulighetene for integrering og barnas muligheter til å fungere godt i det norske samfunnet. Ettersom Norge gjennom EØS-avtalen er forpliktet til å tildele denne ytelsen til borgere fra land i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde som for norske statsborgere, velger forslagsstillerne derfor en slik avgrensning, som gjengitt i forslaget.

Forslagsstillerne peker på at innvandrere med bakgrunn fra land utenfor Europa (EU/EØS), USA

og Australia er overrepresentert blant kontantstøttetakerne (jf. NOU 2010:7 Mangfold og mestring, s. 97). Når så kontantstøtten blir en del av innvandrers familiers samlede inntekter, og inntektene baserer seg på kontantytelser, fremstår tildelingen som integreringshemmende.

Forslagsstillerne mener dagens avgrensning av rett til kontantstøtte i for liten grad ivaretar interessene til barn og kvinner fra enkelte minoritetsmiljøer.

Forslagsstillerne mener videre at personer som har fått opphold i Norge, gjennom dette forslaget motiveres til egeninnsats når det gjelder sin egen integrering i samfunnet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å forbeholde rett til kontantstøtte til norske statsborgere og borgere fra land i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til forslaget om å fremme nødvendige endringer om å forbeholde retten til kontantstøtte til norske statsborgere og svar fra departementet i samme sak (vedlegg).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til de vurderinger som statsråden gir og foreslår at saken ikke bifalles.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til svar fra departementet og at norsk trygd, også kontantstøtten, er bostedsbasert. Det innebærer blant annet at alle som er bosatt i Norge er pliktige medlemmer i folketrygden, uavhengig av statsborgerskap, og rett til kontantstøtte avhenger av at barnet er bosatt i Norge. Dette flertallet finner ikke grunn til å fravike norsk trygds klare hovedregel om at alle som er bosatt i Norge har rett til stønad, og viser til at det må fremmes andre typer forslag for å løse de utfordringene forslagsstillerne trekker frem.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti er enig med forslagsstillerne i at kontantstøtten er en viktig ordning som sikrer familienes valgfrihet til å kunne velge omsorgsløsning for barn. Disse medlemmer mener videre at forslagsstillerne tar opp relevante problemstillinger når det gjelder barn og integrering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke at kontantstøtten er en viktig ordning for familiens valgfrihet, og at det er viktig å fornye ordningen. Disse medlemmer mener det er et gode at foreldre som ønsker å tilbringe tid med sine barn i de første leveårene gis muligheter til dette. Samtidig ser en at resultatet av barnehageforliket har ført til at antallet barn som går i barnehager har økt. Disse medlemmer mener fokuset på barns lek, læring og sosialisering kan ha vært en viktig forklaringsgrunn til at noen allerede i barnas andre leveår velger å benytte seg av retten til barnehageplass, og at for noen foreldre er barnehage det beste for deres barn og familie.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at ordningen med kontantstøtte først og fremst er å likestille alle småbarnsforeldre med hensyn til overføringer av offentlige midler til barnepass.

Disse medlemmer registrerer likevel at en høy andel av dem som i dag mottar kontantstøtte er foreldre med minoritetsbakgrunn fra land utenfor Europa, og at begrunnelsen for å velge kontantstøtte fremfor barnehageplass i noen minoritetsmiljøer har vært å lære sin egen kultur først.

Disse medlemmer vil vise til at tilpassing og deltagelse i det norske samfunnet er noe mange til-

flyttede personer finner utfordrende, og viser da til at spesielt kvinner fra land med patriarkalske strukturer kan oppleve integreringsprosessen som vanskelig. I et slikt perspektiv kan kontantstøtten fremstå som et hinder for å fremme integrering, og således ha motsatt effekt.

Disse medlemmer mener det er viktig at barna så tidlig som mulig gis mulighet til å ta del i aktiviteter utenfor husets fire vegger og til å være i interaksjon med andre barn. Disse medlemmer er også av den oppfatning at barnehager for barn i denne gruppen fremstår som effektiv integrering gjennom lek, læring, sosialisering, språktrening og samhandling i motsetning til kontantstøtte, der mor som regel er hjemme med barna.

Disse medlemmer registrerer at flertallet mener forslagsstillerne tar opp relevante problemstillinger i forhold til barn og integrering i forslaget uten å foreta seg noe mer.

Disse medlemmer viser videre til at dagens avgrensing av rett til kontantstøtte i for liten grad ivaretar interessene til barn og kvinner fra enkelte minoritetsmiljøer. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn forbeholde retten til kontantstøtten til norske statsborgere og borgere fra EØS-området. Dette for å styrke mulighetene for best mulig integrering og barnas muligheter til å fungere godt i det norske samfunnet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å forbeholde rett til kontantstøtte til norske statsborgere og borgere fra land i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at bakgrunnen for representantforslaget ifølge forslagsstillerne er at «En høy andel av dem som i dag mottar kontantstøtte, er foreldre med minoritetsbakgrunn.» Disse medlemmer vil understreke at det er en liten andel av kontantstøttemottakerne som er dårlig integrert. Av de 32 400 barna som mottok kontantstøtte i september 2009, hadde 6 000 foreldre som er innvandrere eller barn av innvandrere fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS. 1 500 barn hadde foreldre som er første- eller andregenerasjons innvandrere fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Det betyr at under en firedel av kontantstøttemottakerne har innvandrerbakgrunn, og blant disse igjen er det mange som er godt integrert. Disse medlemmer mener det er viktig å minne om dette som utgangspunkt for debatten om kontantstøtten og integrering. Det stemmer ikke at de fleste

som bruker kontantstøtten er familier med innvandrerbakgrunn eller familier som er dårlig integrert i det norske samfunnet.

Disse medlemmer viser til at forslagsstillerne mener:

«dagens avgrensning av rett til kontantstøtte i for liten grad ivaretar interessene til barn og kvinner fra enkelte minoritetsmiljøer.»

Disse medlemmer viser videre til at forslagsstillerne:

«vil at samfunnet skal dra en grense for den videre bruken av denne kontantytelsen, for å styrke mulighetene for integrering og barnas muligheter til å fungere godt i det norske samfunnet.»

Disse medlemmer vil påpeke at det er helt andre tiltak enn fjerning av kontantstøtten som er viktig i integreringsarbeidet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti vil arbeide for enda mer gratis kjernetid i barnehagen og språkopplæring både for barn og voksne, samt arbeidsmarkedstiltak som senker terskelen og legger til rette for deltakelse i arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti vil understreke at integreringsutfordringene må løses med helt andre tiltak enn fjerning av velferdsordninger.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett for 2012 hvor språkopplæring, arbeidstrening og redusert foreldrebetaling i barnehagen er blant de tiltak som støttes for å styrke integreringsarbeidet. Disse medlemmer mener at gratis barnehage for alle som deltar i introduksjonsprogrammet, økt støtte til norskopplæring og lavere foreldrebetaling i barnehagen for familier med lav inntekt, vil gi barn og foreldre fra minoritetsfamilier bedre norskkunnskaper og dermed bedre muligheter til å mestre skolen og delta i samfunnet. Disse medlemmer mener at målrettede tiltak som får flere mennesker med minoritetsbakgrunn integrert i samfunnet er en god integreringspolitikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at fjerning av kontantstøtten, ifølge regjeringens egne beregninger, vil føre til at en liten andel barn vil gå over fra kontantstøtte til barnehage, jf. statsbudsjettet for 2012. Disse medlemmer viser til at svært mange kontantstøttemottakere med etnisk minoritetsbakgrunn oppgir at de uansett ikke ville valgt barnehage om en fjernet kontantstøtten (NOU 2010:7). Det er dessuten

lite sannsynlig at mødrene til disse barna vil ta skrittet ut i arbeidslivet som en konsekvens av fjerning av kontantstøtten. Barnehagedeltakelse for innvandrere er primært motivert av foreldrenes ønske om at barna skal lære norsk og omgås andre barn, og mindre knyttet til ønske om tilsyn på grunn av at begge foreldre arbeider. Inntektstapet av kontantstøtte vil dermed gjerne ikke veies opp av økte arbeidsinntekt (NOU 2010:7). Disse medlemmer vil understreke at det ikke er noen automatikk i at minoritetskvinner og familier med lavinntekt kommer ut i arbeidslivet når kontantstøtten fjernes. Disse partier mener aktive tiltak er nødvendig for å få til integrering og inntektsutjevning. Disse medlemmer mener minoritetskvinner og -menn som er dårlig integrert må få mulighet til å lære språket, få råd og veiledning om mulige yrker og hva som trengs av utdanning. Det er viktig at myndighetene gir informasjon om muligheter, og tilbyr veiledning som senker terskelen og skaper tillit.

Disse medlemmer vil videre understreke at siden kontantstøtten betyr svært mye for økonomien til familier med lav inntekt, påpeker inkluderingsutvalget at det er behov for overgangsordninger som sikrer inntekten deres. Ett virkemiddel utvalget selv foreslår er økt barnetrygd. Disse medlemmer registrerer med bekymring at regjeringen i budsjettet for 2012 fjerner kontantstøtten for toåringer uten å kompensere for inntektstapet for lavinntektsfamilier og uten å bevilge midler til bygging av barnehageplasser til barna som mister støtten.

Disse medlemmer vil understreke at det er spesielt viktig at barn med minoritetsbakgrunn får et godt språklig og pedagogisk tilbud før skolestart. Disse medlemmer viser til at både skolen og barnehagen er viktige inkluderingsarenaer, og at årene fram mot skolestart er viktige både for språket og for det sosiale.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til innstillingen til Dokument 8:172 S (2010–2011) hvor disse medlemmer ber regjeringen om å få på plass egnet kartleggingsverktøy for språkkartlegging av barn og sikre at alle barn blir kartlagt ved treårsalder, enten i barnehagen eller på helsestasjonen. Disse medlemmer mener dette er et viktig tiltak for å sikre at barn som ikke har god nok språkforståelse, kan få oppfølging for å sikre en god språklig utvikling.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser videre til at forsøkene i Oslo med gratis kjernetid for fire- og femåringer er svært vellykket. Flere barn rekrutteres til barnehagene som følge av gratis kjernetid, og flere velger heldagsplass. Tallene viser at i bydelene med gratis kjernetid går de

fleste barna i barnehagen etter kontantstøttealder. Dekningsgraden, dvs. andel barn med barnehageplass i alderen 3–5 år, er i disse bydelene på rundt 90 pst. Dette medlem vil understreke at gratis kjer-netid er et virkemiddel som er mye mer treffsikkert – og ekstremt mye rimeligere og riktigere – enn fjerning av kontantstøtten.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til statsrådets svarbrev (vedlegg) der han advarer mot doble standarder i velferdsordninger. Disse medlemmer er enig i dette. Disse medlemmer mener det er urovek-kende at etnisitet stadig oftere fremmes som grunn til å fjerne velferdsordninger, som for eksempel kontantstøtten. Disse medlemmer viser til at disse partier mener også familier med minoritetsbakgrunn må respekteres når de velger kontantstøtte for å være sammen med egne barn på lik linje med andre fami-lier. Disse partier mener det er viktig at alle familier kan velge den omsorgsformen som de mener er best for egne barn. Det innebærer at det må finnes gode alternativer å velge mellom.

Derfor mener komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti at kontantstøtten må vide-reføres og økes, og at alle barn må få tilbud om barnehageplass og at alle barnehagene må ha høy kvali-tet.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 24. november 2011

Gunn Karin Gjøl
leder

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å forbeholde rett til kontantstøtte til nor-ske statsborgere og borgere fra land i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens med-lemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til dokumentet og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:171 S (2010–2011) – representant-forslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Solveig Horne, Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om å avgren-se rett til kontantstøtte ut fra statsborgerskap – bifal-les ikke.

Linda C. Hofstad Helleland
ordfører

Vedlegg**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 25. oktober 2011****Dokument 8:171 S (2010-2011) Representantforslag om å avgrense rett til kontantstøtte ut fra statsborgerskap**

Jeg viser til komiteens brev av 6.10.2011 vedrørende ovennevnte representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Solveig Horne, Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim. Forslaget lyder: *”Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å forbeholde rett til kontantstøtte til norske statsborgere og borgere fra land i Det europeisk økonomiske samarbeidsområde”*. Jeg har følgende kommentarer til forslaget:

Kontantstøtten kan bidra til at barn holdes utenfor barnehage og kvinner utenfor arbeidslivet. Dette gjelder også for familier med innvandrerbakgrunn. At kvinner ikke kommer i arbeid og barn ikke kommer i barnehage er uheldig av likestillings- og integreringshensyn. Flere offentlige utvalg (blant annet NOU 2009: 10 Fordelingsutvalget, NOU 2011: 7 Velferd og migrasjon og NOU 2011: 14 Bedre integrering) har anbefalt avvikling/utfasing av kontantstøtten. Regjeringen har på denne bakgrunn foreslått avvikling av kontantstøtten for toåringer fra august 2012, se Prop. 1 S (2011-2012) Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Norsk trygd er bostedsbasert. Det innebærer blant annet at alle som er bosatt i Norge er pliktige

medlemmer i folketrygden, uavhengig av statsborgerskap. Også kontantstøtteleven bygger på dette prinsippet: Det er et vilkår for rett til kontantstøtte at barnet er bosatt i Norge. Et barn anses som bosatt i Norge når det har oppholdt seg eller skal oppholde seg her i mer enn 12 måneder. Det er også et vilkår at barnet har lovlig opphold, det vil si at oppholdstillatelse må være innvilget. Jeg kan legge til at kontantstøtteleven har en streng regel hva angår stans av stønaden under utenlandsopphold. Kontantstøtten faller bort ved utenlandsopphold som varer mer enn tre måneder. Jeg kan for ordens skyld legge til, som også forslagsstillerne nevner, at kravet om bosetting i Norge ikke kan gjøres gjeldende overfor barn av personer som etter EØS-avtalen er medlem av norsk trygd.

Jeg finner ikke grunn til å fravike norsk trygds klare hovedregel om at alle som er bosatt i Norge har rett til stønad. Jeg er svært opptatt av at både kvinner og menn skal delta i yrkeslivet og at barn skal gå i barnehage. Vi må imidlertid finne andre virkemidler for å oppnå dette enn å forskjellsbehandle innbyggerne i Norge.

Jeg vil advare sterkt mot doble standarder i velferdsordninger og minner i tillegg om at likestillingsargumentet for å ta bort kontantstøtten for toåringer gjelder så vel etnisk norske som innbyggere med innvandrerbakgrunn.

